

הרה"ק מו"ה אורי זצ"ל מסטרעליסק

א.

הרה"ק מוה"ר אורי זצ"ל מסטרעליסק תלמיד הרה"ק מו"ה שלמה זצ"ל מקארלין. נפלא הוא הדבר אשר הרה"ק מוהר"א ז"ל הבין בפשיטות כי מה דתנן, ומורא רבך כמורא שמים, יזה הוא סימן לדעת מי הוא רבו לפי שורש נשמתו. זה הרב אשר אימתו עליך, זה הוא רבך לפי שורש נשמתך, כדי שתוכל לקיים, ומורא רבך כמורא שמים, וע"כ בכל צדיקי הדור שהי' אצלם, לא מצא בהם אחד שהי' רבו לפי שורש נשמתו, מפני שלא נפלה אימתם עליו בעומדו לפניו, עד שבא אל הרה"ק מוהר"ש מקארלין ז"ל ומיר שנתן לו שלום והחזיר לו שלום נפלה עליו אימה גדולה, מזה הבין כי זה הוא רבו לפי שורש נשמתו וישב שם ימים רבים.

הוא אמר: שלמורו הר"ש מקארלין היו קורין בעש"ט קטן ע"י מופתים הרבה שפעל לעשות, אבל הוא לא רצה לקבל ממנו דק עבודת השי"ת.
ואמר: הרב מנעסכין הי' יכול לעשות מעשה בראשית ועשה פעולות הרבה, אבל הי' מתחרט, ושום איש לא הי' יודע מזה רק אנכי ידעתי וראיתי שהי' מתחרט.

ואמר: בהיותו אצל מורו ר' שלמה מקארלין ז"ל הי' מתרחק מן החסידים רק הי' לו רירה מיוחדת שהי' מתבודד שם ועסק בתורה ובתפלה, כי אינו מוציל כלל לספר חסידות עם החסידים.

ואמר שהלכות מליחה והלכות נדה למד בלי גזמא אלף פעמים...
ואמר: הלימוד מביא להשיג ענין תפלה להשי"ת, ואח"כ ע"י התפלה יבא להשיג ללמוד תורה לשמה.

ואמר: מדבר שקר תרחק, פי' ע"י תנועה אחת של שקר, וע"י דיבור אי של שקר, תרחק ע"י מהקב"ה, ומוכיח לנו ולכ"ל איך יבוא אל יצלה במחשבתו לעשות אפי' תנועה של שקר ר"ל. ואמר הזהיר בלזכר דבר שקר ניצל ע"י ממחשבות זרות.

ואמר על מה שכתוב בהורה, ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, והדבר תמוה וכי לא האמינו בכל האותות אשר ראו מקודם ורק בקריעת ים סוף האמינו, אמנם הכוונה כי יש המאמינים בצדיקים ע"י שהמה רואים מהם אותות ומופתים, והם המה מפחותי עם, אבל אנשי מדע יודעים שאין במופת שום דא"י כמבואר ברכב"ם ז"ל רק אם רואים את גודל קדושתו וצדקתו מאמינים בו, ודור המדבר הי' דור דעה ע"כ עד עתה לא האמינו בשום מופת, אבל בקריעת ים סוף ראתה שטחה על הים כו' וע"ן בע"ן ראו את השכינה הקדושה או האמינו, וזהו ויראו העם את ה' שראו את ה' ואת כבודו הכירו, או האמינו בה' ובמשה עבדו, (אמרי קדושי).

העתקתי הדברים האמורים מהקונטרס „אמרי קודשׁ. כי דיבורי קודשׁ אלה המה, יסוד ושורש החסידות אשר הורה לתלמידיו, ומהאי טעמא הרחיק את החסידים ההמוניים המתקרבים להחסידות רק בשביל הנסים והנפלאות, והיו קשין גרי החסידות הללו בעיניו, כמו שאמרו חזׁל על הגרים קשים גרים לישראל כספנת, בהביטו למרחוק כי ע״י החסידים ההמוניים תפגם החסידות האמיתית. ואמר לאנשים שעמדו עליו אתם נוסעים אצלי ואני להיכן נוסע, אני הולך ונוסע להיות דבוק בהשׁיטׁ (שם).

הורה להם בזה תכלית הנסיעה להצדיק הוא לקיים מ״ע ולדבקה בו, ושאלו חזׁל וכי אפשר לדבק א״ע בשכינה, אלא הרבק עצמך בת״ח... כי האדם העוסק בדרך ארץ ובמילי דעלמא אי אפשר לו לדבק א״ע בשכינה, אלא ידבק א״ע בהתׁת, והתׁת העוסק תמיד בתורה ובתפלה אפשר לו לקיים ולדבקה בו בהשׁיטׁ תמיד, ויחשב לו כאלו הוא בעצמו הוא דבוק בשכינה הקרושה. אבל לא שהיו נוסעים אליו לשם אותות ומופתים והצלחות זמניות לחיי עוהׁז, ואמנם כה הביא את חסידיו להתרוממות הרוח, ולידי הזדככות הרצון, כאשר יסופר כי פ״א התאוננה הרבנית לפניו מרוע אצל כל הצדיקים ישנם חסידים עשירים, ואצלו כולם עניים, על זה אמר לה, האם כן הדבר שהחסידים מבקשים עשירות, לך וצוה לאמור להם שיבואו ואתן להם עשירות, הרבנית יצאה בשמחה רבה וצוה לומר להחסידים שיכנסו פנימה אל הרה״ק, וכאשר באו פנימה שאל להם הרה״ק, האמת שאתם רוצים בעשירות, אם כה תאמרו אתן לכם עשירות, אמרו כלם מה אחד אין אנו רוצים בעשירות כי אם כיראת שמים ואהבת ה', אז אמר הרה״ק להרבנית הלא תראה שאין חפצים בכך.

ב.

הרה״ק הרבי ר' אורי זצׁל הנהיג אצל אנשי חסידות של חורה ועבודה, והרחק מן השקר ומדות רעות, וצ״כ התנגד גם הוא על החסידות ע״ם שיטת תבׁר, וע״ם שיטת הקבלה לפי הדרך של הרה״ק מוהרצׁה זצׁל מוידושיטוב, ואמר לבעל מקובל וצדיק אחד, אם בעל מקובל הוא סר, יאמר לי מה הי' גופו של אדהׁר, או מה הי' גופו של משרעׁה, או מה הי' גופו של משיח צדקנו. גם אמר לי מאין הי' לו להאריי זצׁל ספר „עץ החיים“, ודאי אחד שזכך מלא קופתו והי' באמת בעולמות העליונים, וראה את הכל... לא כן אמנם היום בזמן הזה, כשמביטים ורואים בסׁ, „עץ החיים“ על ידי זה סוברים שמשוטטים בעולמות העליונים, וזהו שוא ושקר; ופ״א בהתווכחו עם אחד המקובלים בזה, והרה״ק תמטבל אמר לו שידוע את הוה״ק בע״ם, ע״ז ענה לו הרה״ק הרבי ר' אורי זצׁל שהוא יכול להחזיק רעיון א' אלף ימים אׁ.

א) החסידות להרהׁג מוהרׁא מרקוס זצׁל ע' קסׁו והוא מוסף ע״ז בשם הרה״ק מוהרׁי מקאזניץ זצׁל שהחילוק בין מוחין דגדלות למוחין דקטנות כי בעל מוחין דקטנות יחלפו הרעיונות וירוצו כמראה הבזק חדשים לבקרים, אבל בעל מוחין דגדלות יחזיק רעיון א' או אחדים ופן רב כפוחו וירחיבם ויביאם לשלימותם (וע' לעיל בטערכת הרה״ק מוהרׁי מקאזניץ זצׁל פׁג).

פ"א אמר בדרך הלצה: כששואלים את יהודי פשוט איה מקום כבודו ית"ש, יענה תשובה פשוטה בשמים ממעל, שואלים זאת ללמדן, אזי יתחיל בבקיאות בש"ס ויענה הנה במס' חגיגה איתא מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה וכו', שואלים זאת למקובל אזי יתחיל לחשוב עולמות עליונים אין מספר, שואלים זאת אל החסיד, ישוב מיד תוך כדי דיבור, שהכל גהי ברברו!

גם על דרך החסידות של הרה"ק, היהודי מפשיטתא ז"ל אמר: הצדיק הזה הי' רוצה להמשיך דרך חרש מלמעלה למטה ללבות בני ישראל איך שיעבדו את ה' בעבודה שלבב זו תפלה באמצעות התורה ורבר זה עדיין לא הי' בעולם, אמנם נפטר והלך לעולמו באמצע העבודה ולא גמר את הענין ומתוך כך עתידים אנשים למעוץ מן הדרך הגיתן בהסתר ברכי העבודה" (אמרי קדוש).

ואמר: ומבשרך אל תתעלם, יש אנשים שיש להם מוח גדול ונשמה גדולה, יכולים לעבוד את ה' בפנימיות, לשעבד לבם ועיני שכלם לה', אעפ"כ לא יתעלמו גם מבשרם היינו מגופם, שיעבדו את ה' גם בכחות הגופניים, כדי להעביר זוהמתם בהתשת החומר אע"פ שא"צ לזה לתועלת הנשמה מ"מ נעשה לתועלת הגוף" (שם).

ג

בהוצאה הראשונה של הקונטרס „אמרי קדוש“ נאמר בשמו, שאמר: באחרית הימים יהיו „רביים“ ושונאי ישראל יהיו, כי מי שלא יגרר אחריהם ולא יכלא גרוגם וכיסם, אותו ישנאו וישטמו וימרדו חייר.

עוד שם: פ"א בא לפניו בעל מקובל ובשם צדיק יכונה עטוף בבגדי לבן, ושאלו הרה"ק ר' אורי ז"ל, הנה בתפלתו של כה"ג בירכ בקדשי קדשים נאמר ולא יכנס לפניך תפלת עוברי דרכים בשעה שהעולם צריכים לגשמים, וקשה האם לא הי' לכה"ג בירכ ובקה"ק מה להתפלל או רק על הגשמים, ועוד קשה ממניפ אם יהיו עוברי דרכים ה"רוב" איכ בודאי צריכה תפלתם להתקבל, ואם הם המיעוט, איכ להתפלל על זה, שהרי העולם נידון אחר רובו. אבל דע לך כי בתורה שבכתב ובגמרא, הגשמים הם רמו להברכות הגשמיות והרוחניות היורדים מן השמים ממקור הברכות מעולמות העליונים דרך הצינורות עד לעולם היצירה ושם לעולם העשי' כדי להורידם לארץ, אמנם ישנם בקצה הארץ מחנות בעלי חוץ הרוצים בכח תפלתם לעכב את השפע היורדת למטה בשביל ישראל, מחמת שנאתם הפרטית לבני ישראל, והם הם העוברי דרכים, ועליהם התפלל הכהן הגדול ביום הקדוש ובמקום קוה"ק שאל יכנס תפלת עוברי דרכים העומדים בפרשת דרכים למנוע את השפע והברכות הנשמיות והרוחניות מבני ישראל בשביל שנאתם הפרטית, אבל מה נעשה אם היום בימינו אלה נמצאים גם „רביים“ עטופי לבנים השייכים אל אלה המחנות של עוברי דרכים.

וע"כ הי' דוחק את רגלי ה„רביים“ החדשים שהיו רוצים לעלות במעלות ולמשוך אליהם את החסידים ההמוניים ע"י אותות ומופתים, וביקש לרחות גם את הרה"ק מוה"רם מפרעמישלאן ז"ל, ולהורידו משאתו, וראה אורות זה באריכות ב„אור עולם“ מבוא לס' אמרי קדוש.

ובחינה קשה הי' לו להרה"ק ז"ל בעד אלה „הרביים“ הצעירים שבאו

לפניו, ה' מעמידם על הנסיון בזה שהי' נותן להם לשתות כוס מי דבש (מעטה). וכששתה כוס אחד מילא לו כוס שני, ואם נתבסם קצת או הי' קץ לכל מדרגותיו, גם להרה"צ ר' שלום רוקח ז"ל מבעלז' הי' רוצה לנסות בזה אבל לא אסתייץ מלתא, כי בליל ש"ק שכח מזה, ואח"כ פרח תרנגול ושבר את כלי זכוכית שהי' בו המידבש, אז נהם הרה"ק מוהר"א ואמר, הנה הוא בא לשבר הכלים שבביתו... גם להה"צ מהרצ"ה כהן זצ"ל מרומנוב העמיד על הנסיון בזה ועמד בנסיון, ובסעודת מלוח מלכה ישבו שניהם ביחד בחדר סגור כששה שעות רצופות, וסיפר הנבאי של מהרצ"ה כהן מרומנוב, שבהפרדם ויצאו מחדר ההתבודדות שמע, שהרה"ק מוהר"א אמר ^ליש לנו לקנאות את רב (לפי גירסת הרמב"ם) שעליו אמרו חז"ל שלא שח שיחת חולין מימיו (החסידות ע' רצ"ד—רצ"ו. וע' ר"י בן). אמר במו שקודם מלך מלך לבני ישראל בימי שפוט השופטים, הי' זמן אשר איש כל הישר בעיניו יעשה, ואח"כ נתגלה מלכות ישראל כמו כן הי' קודם ביאת משיח צדקנו בבחי' איש כל הישר בעיניו יעשה ואח"כ יתגלה מלכותו של מלך המשיח (שם).

ד.

בספרי „חסידים הראשונים“ (ע' מ"ח) הבאתי בזה"ל: הרה"ג החסיד מריה זיסקינד ז"ל ראבד"ק סטרי, כתב פ"א על רבו הקדוש מסטרעליסק זצ"ל התואר „מורי הרב הגאון...“ וישאלהו הגאון ר' ענויל ז"ל האבד"ק סטרי, איך כתב תואר גאון על רבו שאינו מן הגאונים שבדור אלא מן הצדיקים שבדור, ויענהו הג"מ זיסקינד: הן לכבודו וכיו"ב יתארו העולם בשם גאון, ומה משפט התואר גאון ומה טיבו, אבל הא מלתא שמיע לי מפי סופרים וספרים בי התואר גאון הוא יען בי החכמים האלה הגדילו את התורה והאדירוה, למשל, בתורה כתיב לא תבשל גדי בחלב אמו, המורה בלומדו עם תלמידיו יבאר להם אסור לבשל בשר בחלב יחד, יותר אין לו להגיד והגאונים בחכמתם דרשו על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות עד שנעשה הלכתא רבתי, וכל הלכות בשר בחלב עם כל המפרשים, יצא רק מהתיבות לא תבשל גדי בחלב אמו, וכן הלכות שבת שהם כהררים התלויים בשערה מקרא מועט והלכות מרובות (חגיגה י'), וא"כ בצדק יקרא להם בשם גאון כי הגדילו את התורה ויערו אותה גאון וגובה, והנה בספר דברים כתיב הרבה פעמים, לאהבה את ה', ליראה את ה', ולדבקה בו, אהבה, יראה, דבקות, שלשה אלה נפלאו מאוד ואין לאל ידם לפלפל ולסלסל בזה, וידעיתכם בזה רק כמלמד דרדקי בפסוק לא תבשל גדי בחלב אמו, אכן עמדו נא לערוך דברים עם אדומ"ר הקדוש מסטרעליסק בענין אהבה, יראה, דבקות, או תראו ונהרתם ופחד ורחב לבבכם מה עמקו מחשבותיו, ומה עצמו ידיעותיו בשלשה תיבות הללו באשר קיבל מרבותיו וכו', אז תוכחו לדעת כי אתם גאונים בהלכות בב"ח, שבת, וכו', והוא הקדוש, הוא גאון בהלכות אהבה, יראה, ודבקות, ודפ"ח משיב דברים נכוחים. ואולם הי' הרה"ק באמת גאון בתלמוד ופוסקים, ותלמידיו העידו עליו כי הי' יודע את הרמב"ם עם נושאי כליו כמעט בעל פה, והסתיר את גאוותו, מפאת מדת חסידותו וענותנותו.

שני ימים לפני פסירתו ביום כ"א אלול, יום היולא הרבי ר' מעכלי מזלאטשוב זצ"ל, אמר לפני קהל חסידיו, הנה בשמים ישנם סנהדרי גדולה של צ"א וסנהדרי קטנה של כ"ג, וב"ד שלמעלה וב"ד שלמטה, הרה"ק מוהר"ם מזלאטשוב הי' באחד מבתי דינים הללו ולהיות שהי' מחמיר לענוש קשה על עון פגם ברית ע"כ סלקוהו לעילא לעילא, וע"כ נפקד כעת אחד לב"ד שלמטה ולמלא מקום זה בוחרים אחד מצדיקי הדור שבעוה"ז.

השומעים לא הבינו ולא עלתה על מחשבתם כי הוא מודיע אותם בזה, כי הוא הקדוש שנבחר למלאות מקומו של הרה"ק הרר"מ ז"ל – ואחרי שני ימים, ביום כ"ג לחודש אלול שנת תקפ"ו נקרא לישיבה של מעלה להיות ממליץ טוב על דרי מטה, זי"ע ועכ"י.

